

ผลของโปรแกรมสมาร์ตแพเร้นท์สต่อความรู้และทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

The Effects of The Smart Parents Program on Knowledge and Skills in Promoting Early Childhood Development

ณปภา ประยูรวงษ์¹, ปิยะธิดา ขจรชัยกุล^{2,*}, กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์², มลีนี สมภพเจริญ³

Napapha Prayoonwong¹, Piyathida Khajornchaikul^{2,*}, Kanittha Chamroonsawasdi²,

Malinee Sompopcharoen³

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังหลุมพอง อำเภออุทุมพร จัหวัดสุพรรณบุรี¹

ภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล²

ภาควิชาสุขภาพศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล³

Ban Wang Lum Pong Health Promoting Hospital, U-Thong District, Suphan Buri Province¹

Department of Family Health, Faculty of Public Health, Mahidol University²

Department of Health Education and Behavioral Sciences, Mahidol University³

(Received: June 30, 2023; Revised: September 27, 2023; Accepted: September 28, 2023)

บทคัดย่อ

เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการเกิดจากหลายปัจจัย การพัฒนาผู้ปกครองให้สามารถคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการให้กับบุตรตนเองได้ในเบื้องต้นจึงมีความสำคัญ การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสมาร์ตแพเร้นท์ (Smart Parents) ต่อความรู้และทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ศึกษาในผู้ปกครองเด็กที่มีอายุในช่วง 1-3 ปี จำนวน 60 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 30 คน กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมสมาร์ตแพเร้นท์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 4 ครั้ง โดยจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง เนื้อหาประกอบด้วย 1) ช่วงเวลาทองของหนู 2) เติบโตอย่างมั่นใจ สมองฉับไว ร่างกายแข็งแรง 3) สื่อใจถึงใจ เข้าใจภาษา และ 4) ฉลาด มั่นใจ ไหวพริบดี เก็บข้อมูลด้วยแบบประเมินความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย และแบบประเมินทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ปกครองด้วยการใช้คู่มือเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) เก็บข้อมูล 2 ครั้ง คือ ก่อนทดลองและหลังทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Pair Sample t-test และ Independent t-test ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จากงานวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กสำหรับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพและแก้ปัญหาเด็กที่มีพัฒนาการที่ไม่ปกติได้อย่างทันทั่วทั้ง

คำสำคัญ: การประเมินพัฒนาการ พัฒนาการเด็ก เด็กปฐมวัย

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: piyathida.kha@mahidol.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 081-8668298)

Abstract

Many factors cause early childhood children with developmental problems. Therefore, the development of parents to screen and promote their children's development, in the beginning is important. This quasi-experimental research aimed to study the effects of the Smart Parents program on knowledge and skills promoting the early childhood development of parents. The study consisted of 60 parents of children aged 1-3 using a simple random sampling method with were divided into the experimental group of 30 people and the comparison group of 30 people. The experimental group participated in the Smart Parent Program to promote early childhood development for 4 times, each time a week and 2 hours per session. The contents of the program consisted of 1) the golden period of childhood, 2) confident growth, quick brain, strong body, 3) communicating heart to heart and understanding language and 4) intelligent, confident, tactful ability. The data were collected using a knowledge test about early childhood development, and the parents' child development promotion skills were assessed using the developmental surveillance and promotion manual (DSPM) twice: pre-experimental and post-experimental. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, pair sample t-test and independent t-test. The results showed that the experimental group had a mean score of the early childhood development knowledge after the experiment higher than before and higher than the comparison group at a significance level of 0.05. The mean scores of parents' early childhood developmental assessment skills after the experiment were higher than before and higher than the comparison group at a significance level of 0.05. Therefore, this research suggests that there should be activities to promote knowledge and skills about assessment and child development promotion for parents to develop quality early childhood and promptly solve problems for children with abnormal development.

Keywords: Developmental assessment, Child development, Early childhood

บทนำ

เด็กวัยแรกเกิดถึงอายุ 5 ปีเป็นช่วงเวลาที่สำคัญช่วงหนึ่งในชีวิต เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกาย อารมณ์และสติปัญญาอย่างรวดเร็ว เป็นช่วงวัยที่สำคัญในการสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในอนาคต(สมัย ศิริทองถาวร, 2555) นโยบายตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ว่าด้วยการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ประเด็นยุทธศาสตร์ 1.1 ส่งเสริมการเกิดและเติบโตคุณภาพ เป้าประสงค์ที่ 2 เด็กอายุ 0-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายส่งเสริมสุขภาพของประชาชนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการส่งเสริมสุขภาพให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาตามวัยอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง โดยกำหนดเป้าหมายให้เด็กปฐมวัย ร้อยละ 85 มีพัฒนาการตามวัยภายในปี 2559 และ เด็กพัฒนาการล่าช้าได้รับการประเมินเพื่อช่วยเหลือ กระบวนการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยนั้น เด็กทุกคนควรได้รับการเฝ้าระวังโดยครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กและบุคลากรสาธารณสุข โดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual : DSPM) (กิตติ กรรภิรมย์ และพวงผกา มะเสนา, 2560) แม้รัฐบาลพยายามกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องเพียงใด ยังคงมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังปรากฏในผลสำรวจ สถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2558-2559 ที่ดำเนินการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย การสำรวจของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ข้อมูลสอดคล้องกันหลายประการ เช่น ปัญหาด้านพัฒนาการ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการปฐมวัย และคุณภาพการจัดบริการ พ่อแม่ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะการดูแลเลี้ยงดูบุตรที่ถูกต้องตามวัย นำไปสู่การจัดทำร่างแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2560-2564 เพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศให้เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ และหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญคือการพัฒนาบทบาทความเป็นพ่อแม่เป็นแม่ โดยสร้างความรู้ความเข้าใจให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ทักษะในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยได้ (สมัย ศิริทองถาวร, 2555)

จากผลการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยภาพรวมของประเทศไทย พ.ศ. 2558 – 2560 พบเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 12.1 13.7 และ 16.4 ตามลำดับ (สถาบันพัฒนานาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2561) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยยังคงมีพัฒนาการที่สงสัยล่าช้าอยู่มาก จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสถานการณ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการของเด็กไทยอายุต่ำกว่า 5 ปี พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพัฒนาการเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะการจัดสิ่งแวดล้อมภายในให้เอื้อต่อกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่าง

เหมาะ รวมถึงการมีพื้นที่ใช้สอยกว้างขวางเพื่อให้เด็กได้มีพื้นที่ในการวิ่งเล่นทำกิจกรรมต่างได้ (รวี ศิริปริชยากร, 2561) นอกจากนี้พบว่า การจัดโปรแกรมให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูหลักของเด็กปฐมวัย มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้เลี้ยงดูหลัก ในการส่งเสริมการเจริญเติบโต สุขภาพ และพัฒนาการ ตลอดจนให้การศึกษา มีจุดเน้นที่หลากหลายและมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ทั้งแบบที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับเนื้อหาความรู้ที่ต้องการให้ และขนาดของกลุ่มเป้าหมาย (องค์กรยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2561) จากงานวิจัยของโครงการ Head Start Program พบว่า ร้อยละ 99 ระบุว่าการเข้าร่วมโปรแกรมทำให้ผู้ปกครองปรับปรุงทักษะการเป็นพ่อแม่ เช่น การรับมือกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของลูกและช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็ก (ปิยะธิดา ขจรชัยกุล, 2561)

ในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่มีการดำเนินงานในด้านการส่งเสริมและคัดกรองพัฒนาการในเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นบุคลากรด้านสาธารณสุขที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) มาและปฏิบัติงานด้านนี้โดยตรง จากผลการดำเนินงานการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดสุพรรณบุรี ปีงบประมาณ 2561-2563 พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 74.48 ในปี 2561 และลดลงเหลือ ร้อยละ 73 ในปี 2563 เด็กที่สงสัยพัฒนาการล่าช้ารวมไปถึงเด็กที่สงสัยว่าจะมีพัฒนาการล่าช้าต้องส่งต่อทันที ร้อยละ 16.95 ในปี 2561 และเพิ่มขึ้นมาเป็นร้อยละ 24.79 ในปี 2563 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี, 2563) ซึ่งจากผลการดำเนินงานแสดงให้เห็นว่ายังมีเด็กที่พัฒนาการสงสัยล่าช้าอยู่มากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยที่ผู้ปกครองไม่ทราบมาก่อนเลยว่าเด็กมีพัฒนาการที่ล่าช้า เนื่องจากการคัดกรองพัฒนาการส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแทบทั้งหมด โดยที่ผู้ปกครองยังคงขาดความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม อันเนื่องมาจากสถานภาพทางเศรษฐกิจในครอบครัวจึงต้องออกไปทำงานทั้งพ่อและแม่ ซึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้นเป็นเมืองเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและรับจ้าง ทำให้พ่อแม่ไม่มีเวลาที่จะเรียนรู้วิธีการดูแลเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสม (ธนอมรัตน์ ประสิทธิ์เมตต์, 2558) ซึ่งข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนั้น คือ หน่วยบริการจะมีการคัดกรองพัฒนาการตามช่วงเวลาที่สถานบริการกำหนด เช่น เดือนละ 1 ครั้งหรือ เดือนละ 2 ครั้ง เนื่องจากภาระงานที่หลากหลายในหน่วยบริการจึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องเท่าที่ควร ทำให้เด็กปฐมวัยบางรายที่แสดงอาการของการมีพัฒนาการที่ล่าช้าไม่ถูกสังเกตจากผู้ปกครอง เพราะไม่มีเวลาในการดูแลหรือพ่อแม่ไม่ทราบว่าบุตรของตนแสดงอาการของพัฒนาการที่ไม่ปกติ และ เมื่อกว่าจะมาถึงเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอาจพบว่าเด็กมีพัฒนาการล่าช้าไปเสียแล้ว

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ เกิดจากหลายปัจจัย เพื่อให้ผู้ปกครองจะสามารถคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการให้กับบุตรตนเองได้ในเบื้องต้น และหากพบว่าเด็กมี

พัฒนาการล่าช้าผู้ปกครองจะสามารถรู้ได้และนำเด็กส่งต่อเพื่อกระตุ้นและรักษาได้อย่างทันท่วงที ผู้ศึกษาซึ่งทำงานด้านสาธารณสุขในจังหวัดสุพรรณบุรีจึงได้สนใจทำการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาทักษะการส่งเสริมพัฒนาการสมาร์ต แพรเ็นท์ส (Smart Parents) เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

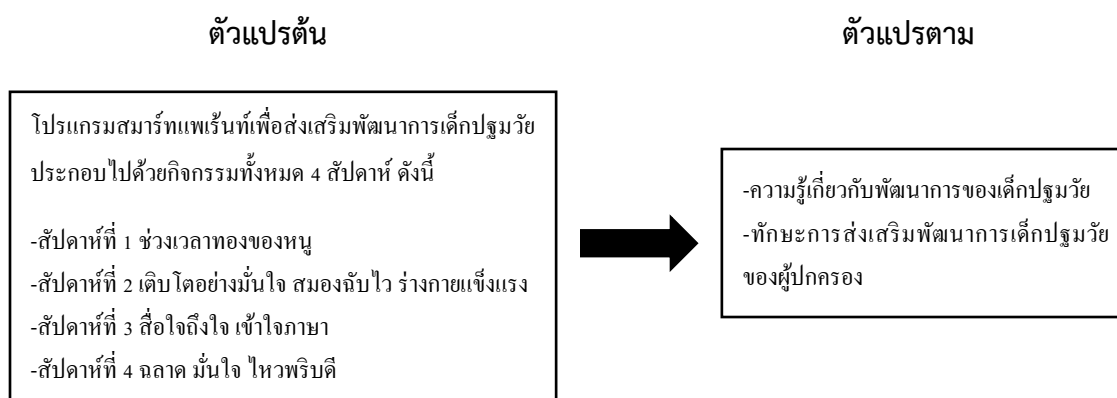
วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสมาร์ตแพเร็นท์ (Smart Parents) ต่อความรู้และทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

สมมติฐาน

1. หลังการทดลอง ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. หลังการทดลอง ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ
3. หลังการทดลอง ทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองด้วยคู่มือเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
4. หลังการทดลอง ทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองด้วยคู่มือเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบศึกษาสองกลุ่มวัดก่อนและหลัง (Two group pretest-posttest design) ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง (Experimental Groups) และกลุ่มเปรียบเทียบ (Comparison Groups) มีระยะเวลาการศึกษา 6 สัปดาห์ ช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2566

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้ปกครองเด็กที่มีอายุในช่วง 1-3 ปี อำเภอร่องทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองเด็กที่มีอายุในช่วง 1-3 ปี อำเภอร่องทอง จังหวัดสุพรรณบุรี คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของโฮสมเมอร์และเลเมโชว์ (Hosmer & Lemeshow, 2000)

$$n = \frac{(Z\alpha + Z\beta)^2 2\sigma^2}{(\mu_1 - \mu_0)^2}$$

เนื่องจากไม่ทราบค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนของประชากรจึงต้องประมาณค่าจากการศึกษางานวิจัยของระดับ ศรีหมีนไวย (ระดับ ศรีหมีนไวย และคณะ, 2560) ผู้วิจัยปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 30 คน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดตั้งแต่ 30 คนขึ้นไปจะทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนต่ำ ความแม่นยำสูง ค่าความแปรปรวนที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่างสามารถใช้แทนค่าความแปรปรวนของประชากรได้ (บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์, 2545) จึงได้ขนาดตัวอย่างกลุ่มละ 30 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลากแบบไม่คืนที่จากบัญชีรายชื่อเด็กอายุ 1-3 ปี จากนั้นให้ครอบครัวของเด็กที่มีอายุในช่วง 1-3 ปีส่งตัวแทน 1 คนเป็นอาสาสมัครวิจัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ กำหนดเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria) มีดังนี้ 1) ผู้ปกครองมีสัญชาติไทยและดูแลเด็กที่มีอายุ 1-3 ปี 2) มีระยะเวลาในการดูแลเด็กมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี 3) ไม่มีความพิการทางด้านร่างกายและสติปัญญา และ 4) สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย เกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria) มีดังนี้ 1) ผู้ปกครองที่ดูแลเด็กเล็ก 1-3 ปีที่มีความพิการทางด้านร่างกายและสติปัญญา และ 2) ไม่ได้อยู่กับเด็ก 1-3 ปีที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือเครือญาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง โปรแกรมสมาร์ตแพเร้นท์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Smart Parents) โดยผู้วิจัยพัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมโดยการสังเกตจากตัวแบบ (Bandura & McClelland, 1977) ในการออกแบบกิจกรรม จัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง ใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 4 สัปดาห์ เนื้อหาประกอบด้วย 1) ช่วงเวลาทองของหนู 2) เติบโตอย่างมั่นใจ สมองฉับไว ร่างกายแข็งแรง 3) สู้ใจถึงใจ เข้าใจภาษา และ 4) ฉลาด มั่นใจ ไหวพริบดี

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย 4 ส่วน ดังนี้

- 1.แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว และ จำนวนบุตร
- 2.แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ โดยเป็นข้อความให้เลือกตอบแบบ ถูก เท้ากับ 1 คะแนน และผิด เท้ากับ 0 คะแนน

3.แบบประเมินทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ปกครองด้วยการใช้คู่มือเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ซึ่งเป็นคู่มือมาตรฐานของกรมอนามัย (กระทรวงสาธารณสุข, 2562) จำนวน 45 ข้อ เป็นแบบสำรวจรายการ 2 ตัวเลือก คือ ปฏิบัติถูกต้อง เท่ากับ 1 คะแนน ปฏิบัติไม่ถูกต้อง เท่ากับ 0 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมสมาร์ตแพเร้นท์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Smart Parents) โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษาเด็กปฐมวัยและพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย และ แบบประเมินทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ปกครองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ มีค่า IOC เท่ากับ 0.66 ถึง 1

ความเชื่อมั่น (Reliability) ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย (Try out) กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะเหมือนกับประชากรศึกษา จำนวน 30 ชุด ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ค่า KR-20 ได้เท่ากับ 0.707 ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้เท่ากับ 0.933

วิธีการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นก่อนทดลอง

1.ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา ตลอดจนสิทธิที่จะออกจากการศึกษาเมื่อไรก็ได้กับผู้ปกครอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและผู้ปกครองลงลายมือชื่อในเอกสารการยินยอมให้ทำวิจัย

2.ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย และ แบบประเมินทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ปกครอง

ขั้นทดลอง

อาสาสมัครวิจัยกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมสมาร์ตแพเร้นท์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Smart Parents) ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อกิจกรรม	ประเด็น
1	ช่วงเวลาทองของหนู	ความรู้สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยในประเทศไทย ความสำคัญของการส่งเสริมและเฝ้าระวังพัฒนาการและความรู้ เกี่ยวกับพัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง 5 ด้าน
2	เติบโตอย่างมั่นใจ สมองฉับไว ร่างกาย แข็งแรง	ความรู้พัฒนาการด้านเคลื่อนไหว และการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและ สติปัญญา และฝึกทักษะการประเมินพัฒนาการ
3	สื่อใจถึงใจ เข้าใจภาษา	ความรู้พัฒนาการการเข้าใจภาษา และการใช้ภาษา และฝึกทักษะ การประเมินพัฒนาการ
4	ฉลาด มั่นใจ ไหวพริบดี	ความรู้พัฒนาการทักษะการช่วยเหลือตัวเองและสังคม และสรุป เนื้อหา ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และฝึกทักษะการประเมิน พัฒนาการ

ขั้นหลังทดลอง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย และ แบบประเมินทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ปกครอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. อธิบายข้อมูลทั่วไป ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง ด้วย Pair Sample t-test
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ด้วย Independent t-test

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล รหัส MUPH 2022-081 ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2565

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

อายุเฉลี่ยของผู้ปกครองในกลุ่มทดลอง คือ 33.33 ปีและในกลุ่มเปรียบเทียบ 33.40 ปี เพศผู้ปกครองในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 96.70 และ ร้อยละ 90.00) สถานภาพ ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีสถานภาพสมรสแล้วมากที่สุด (ร้อยละ 86.70 และ ร้อยละ 90.00) การศึกษา ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ

ประถมศึกษาชั้นสูงสุด (ร้อยละ 56.70 และ ร้อยละ 40.00) อาชีพ ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 43.30 และ ร้อยละ 46.70) จำนวนบุตรหลานในครอบครัว ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีจำนวนบุตรหลานมากกว่า 2 คน (ร้อยละ 40.00) และผู้ปกครองในกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีบุตรหลานเพียง 2 คนในครอบครัว (ร้อยละ 43.30)

ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเท่ากับ 15.00 และ 17.60 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($P\text{-value} < 0.001$) (ตารางที่ 1) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ก่อนทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ มีค่าเท่ากับ 15.00 และ 15.70 ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P\text{-value} = 0.121$) หลังทดลองคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ มีค่าเท่ากับ 17.60 และ 16.00 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($P\text{-value} < 0.001$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองระหว่างก่อนและหลังทดลอง

กลุ่ม	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		Mean	t	P-value
	M	SD	M	SD	Difference		
กลุ่มทดลอง	15.00	2.18	17.60	1.19	-2.60	-7.407	0.000
กลุ่มเปรียบเทียบ	15.70	1.08	16.00	1.11	-0.30	-2.757	0.010

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

ช่วง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ		Mean	t	P-value
	M	SD	M	SD	Difference		
ก่อนทดลอง	15.00	2.18	15.70	1.08	-0.70	-1.572	0.121
หลังทดลอง	17.60	1.19	16.00	1.11	1.60	5.371	0.000

ทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองด้วยคู่มือเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเท่ากับ 84.23 และ 127.26 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($P\text{-value} < 0.001$) (ตารางที่ 3) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ก่อนทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ มีค่าเท่ากับ 14.36 และ 13.66 ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P\text{-value} = 0.491$) หลังการทดลอง จากการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ มีค่าเท่ากับ 43.00 และ 13.80 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($P\text{-value} < 0.001$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองด้วยคู่มือเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่ม	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		Mean	t	P-value
	M	SD	M	SD	Difference		
กลุ่มทดลอง	14.36	3.88	43.00	1.72	-28.63	-38.194	0.000
กลุ่มเปรียบเทียบ	13.66	3.93	13.80	3.84	-0.13	-1.682	0.103

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองด้วยคู่มือเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

ช่วง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ		Mean	t	P-value
	M	SD	M	SD	Difference		
ก่อนทดลอง	14.36	3.88	13.66	3.93	0.70	0.694	0.491
หลังทดลอง	43.00	1.72	13.80	3.84	29.20	40.183	0.000

อภิปรายผล

ผลของของโปรแกรมสมาร์ทแพเรนธ์ต่อความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่า หลังการทดลอง ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยมากกว่าก่อนทดลอง และมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการจัดโปรแกรมให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูหลักของเด็กปฐมวัยนั้น เน้นไปที่การเสริมสร้างศักยภาพของพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูหลัก ในการส่งเสริมการเจริญเติบโต สุขภาพและพัฒนาการ ตลอดจนให้การศึกษาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ที่ว่าบุคคลจะเกิดการเรียนรู้จากการผ่านการสังเกตพฤติกรรม ทักษะคติ และผลของพฤติกรรมเหล่านั้นจากผู้อื่น ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกตจากต้นแบบและเข้าสู่กระบวนการเก็บจำ และสุดท้ายคือการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวออกมาในรูปแบบต่างๆ (Bandura & McClelland, 1977) ทำให้กลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมสมาร์ทแพเรนธ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการทดลองจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของสิริพันธุ์ ปัญญา ยงค์ กุลขญา ลอยหา และสุภาพร ใจการุณ (2563) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยสำหรับพ่อแม่ และผู้ปกครอง ตำบลขามป้อม อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผล

การศึกษาพบว่า หลังการใช้โปรแกรมคะแนนความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของพ่อแม่ ผู้ปกครอง สูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของมาลี เอื้ออำนวย และคณะ (2564) ที่ได้ทำการศึกษารื่อง ผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยต่อ ความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของบิดามารดาและผู้ดูแล อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผล การศึกษาพบว่า ภายหลังสิ้นสุดโปรแกรมคะแนนเฉลี่ยความรู้ในการประเมินและการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปฐมวัยของบิดามารดาและผู้ดูแลเด็กสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลของของโปรแกรมสมาร์ทแพรเ็นท์ต่อทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่า หลังการ ทดลองผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยคู่มือเฝ้าระวังพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย (DSPM) ดีกว่าก่อนทดลอง และมีทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยคู่มือเฝ้าระวัง พัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการจัดโปรแกรม สมาร์ทแพรเ็นท์มีกิจกรรมการบรรยายเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ประกอบการสาธิตการใช้ อุปกรณ์ 5 ด้าน ตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีการแบ่งกลุ่มจัดกิจกรรมโดยผู้วิจัย แนะนำอุปกรณ์และสาธิตการใช้อุปกรณ์จากชุดประเมินพัฒนาการเด็ก DSPM มีการให้ชมคลิปวิดีโอจาก บุคคลที่เป็นตัวแบบ สรุปเนื้อหาโดยผู้จัดกิจกรรม และให้ผู้เข้าอบรมได้ทดลองใช้อุปกรณ์จากชุดประเมิน พัฒนาการเด็ก และมีการประเมินผลทันทีหลังจบกิจกรรมซึ่งเป็นไปตามโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2561) ที่เน้นไปที่การจัดเป็นกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย เช่น การบรรยาย การอภิปราย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนาพูดคุย และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นำไปสู่การลงมือ ปฏิบัติจริง สอดคล้องกับสิริพันธ์ ปัญญาพงศ์ กุลขญา ลอยหา และสุภาพร ใจการณ (2563) ที่ได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยสำหรับพ่อแม่ และผู้ปกครอง ตำบลขามป้อม อำเภอ เขมรรฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า หลังการใช้โปรแกรมคะแนนทักษะเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการเด็กของพ่อแม่ ผู้ปกครองสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานของ Wagner, Spiker & Lin, (2002) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมผู้ปกครองเสมือน ครู (Parents as Teachers: PAT) กับครอบครัวผู้มีรายได้น้อย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรม การดูแลลูกดีขึ้น ผู้ปกครองอ่านออกเสียง และเล่าเรื่องให้ลูกฟังมากขึ้น และด้านพัฒนาการเด็กพบว่ากลุ่มทดลองมี พัฒนาการทุกด้าน และยังดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบแม้จะเพียงเล็กน้อยก็ตาม

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก สำหรับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพและแก้ปัญหาเด็กที่มีพัฒนาการที่ไม่ปกติได้อย่างทันทั่วทั้งที่

2. นักสาธารณสุข นักวิจัย สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในกิจกรรมอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในระยะยาว ในช่วง 6 เดือน เพื่อประเมินความต่อเนื่องของการแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ผีกลั่น ทำซ้ำ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งในเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง

2. ในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาในผู้ปกครองที่เป็นพ่อแม่ที่มีลูกอายุ 1-3 ปีเพียงอย่างเดียว ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มผู้ดูแลเด็กที่มีความสัมพันธ์แบบอื่น เช่น ลุง, ป้า, น้า, อา, ปู่, ย่า, ตา, ยาย และขยายไปยังช่วงอายุอื่นๆ ซึ่งนั่นจะทำให้กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาสามารถขยายไปได้จนถึงครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็กหรือในโรงเรียน

References

- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข)*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2562). *คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.
- กิตติ กรรภิรมย์, พวงผกา มะเสนา. (2560). การเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กกลุ่มอายุ 0-5 ปี เขตสุขภาพที่ 5 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. *วารสารแพทย์เขต 4-5*, 36(4), 305-316.
- ถนอมรัตน์ ประสิทธิ์เมตต์. (2558). พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย เขตบริการสุขภาพที่ 4. *วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย*, 5(2), 173-187.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2545). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- ประดับ ศรีหมื่นไวย, นฤมล เอี่ยมณีกุล, ปัญญรัตน์ ลาววงศ์วัฒนา, อาภาพร เฒ่าวัฒนา. (2560). ผลของโปรแกรมการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 31(2), 127-144.
- ปิยะธิดา ขจรชัยกุล. (2561). *การพัฒนาเด็กและครอบครัว*. นครปฐม: เมตตาเก็ปปัปรีน.
- มาลี เอื้ออำนวย, อภิรัช อินทรางกุล ณ อรุณยา, กมลทิพย์ ทิพย์สังวาลย์, พรณนิภา บุญกล้า, ศศิธร คำมี และกรชนก หน้าขาว. (2564). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยต่อความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของบิดามารดาและผู้ดูแล อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ สสอท.*, 3(1), 48-63.

- รวี ศิริปริชยากร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดนครนายก ตามการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(1), 91-109.
- สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2561). *สรุปผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมพัฒนาการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุรอบ 2 เมษายน 2558*. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศในกรุงเทพฯ.
- สมัย ศิริทองถาวร. (2555). ผลของการใช้คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิดถึง 5 ปีสำหรับผู้ปกครองต่อพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ: สถาบันเด็กราชพฤกษ์.
- สิริพันธุ์ ปัญญาพงศ์ กุลชญา ลอยหา และสุภาพร ใจการุณ. (2563). ผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยสำหรับพ่อแม่ และผู้ปกครอง ตำบลขามป้อม อำเภอยะรัง จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์*, 4(3), 70-84.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี. (2563). ผลการดำเนินการคัดกรองพัฒนาการเด็กตามกลุ่มอายุ specialpp. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2563 จาก https://spb.hdc.moph.go.th/hdc/reports/report.php?cat_id=1ed90bc32310b503b7ca9b32af425ae5&id=2238b7879f442749bd1804032119e824
- องค์กรยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2561). *คู่มือการฝึกอบรมครูและผู้ดูแลเด็กในการดำเนินการจัดโปรแกรมให้ความรู้การอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และการจัดบริการให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 2- 5 ปี*. กรุงเทพฯ: วาย เค เอช แอนด์ เพรส.
- Bandura A & McClelland DC. (1977). *Social learning theory*. Englewood cliffs: Prentice Hall.
- Hosmer, D.W. & Lemeshow, S. (2000). *Applied Logistic Regression*. 2nd ed. New York: John Wiley & Sons
- Wagner, M., Spiker, D., Linn, M. (2002). The effectiveness of the Parents as Teachers program with low-income parents and children. *TECSE*, 22(2), 67-81.